

ความสำคัญและประวัติศาสตร์ทวารวดีในภูมิภาคตะวันตกผ่านวัตถุทางวัฒนธรรม :
กรณีศึกษาพิพิธภัณฑวัตถุวัดคงสัก ตำบลพงตึก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมและการพัฒนา)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ความสำคัญและประวัติศาสตร์ทวารวดีในภูมิภาคตะวันตกผ่านวัตถุทางวัฒนธรรม

: กรณีศึกษาพิพิธภัณฑวัดคงสัก ตำบลพงตึก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

DHAWARAWADI HISTORY IN WESTERN THAILAND: A STUDY THROUGH MUSEUM OBJECTS AT WATDONGSAK MUSEUM, KANCHANABURI PROVINCE.

ชาริณา จุลธีระ 5136862 LCCU/M

ศศ.ม.(วัฒนธรรมและการพัฒนา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : สมใจ คำรงสกุล,ปร.ค., ณรงค์ อาจสมิติ,Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอวิธีการเล่าเรื่องและการจัดทำเนื้อหา นิทรรศการในพิพิธภัณฑ การนำเสนอจะเป็นต้นแบบการจัดแสดงนิทรรศการที่ทางพิพิธภัณฑวัดคงสักสามารถนำไปใช้ในการจัดแสดงต่อไป ได้ การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและ ภาคสนามทั้งจากการสำรวจโบราณวัตถุ และการสัมภาษณ์ผู้ดูแลพิพิธภัณฑและผู้เชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดีสมัยทวารวดี ทั้งที่เป็นข้อมูลเฉพาะและข้อมูลภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุทางวัฒนธรรมทวารวดีที่ค้นพบที่ พงตึก เพื่อนำมาคัดเลือกวัตถุที่จะศึกษาวิเคราะห์ ในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และบริบททางวัฒนธรรมทวารวดี ของเมืองพงตึก โดยสามารถถอดชุดความรู้ที่ได้จากตัววัตถุ ออกมาเป็นเนื้อหาของชุดเรื่องเล่า แล้วนำมาร้อยเรียง เรื่องราวด้วยการนำเสนอการเล่าเรื่องทางประวัติศาสตร์ของเมืองพงตึกในรูปแบบการจัดทำนิทรรศการ จากนั้นนำชุด นิทรรศการที่ได้ออกแบบไว้ มาวิเคราะห์ถึงการนำเสนอรูปแบบการจัดแสดง ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างไปจาก พิพิธภัณฑอื่นๆอย่างไร แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑวัดคงสัก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีผลสรุปว่า วัตถุทางวัฒนธรรมทวารวดีสามารถบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ของเมืองพงตึกในช่วงสมัยทวารวดีได้เป็นอย่างดี โดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทเฉพาะตนของชุมชนพงตึกใน การเป็นเมืองท่าค้าขายและเมืองพุทธศาสนาในสมัยทวารวดี ด้วยเหตุนี้การนำเสนอรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการของ พิพิธภัณฑวัดคงสัก จึงสามารถเทียบเคียงได้กับพิพิธภัณฑจันเสน และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ เนื่องจาก เป็นพิพิธภัณฑที่เน้นการจัดแสดงเนื้อหาของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชุมชนเป็นสำคัญ โดยมีโบราณวัตถุที่จัด แสดงในพิพิธภัณฑเป็นตัวกำหนดทิศทางและเรื่องราวที่จัดแสดง นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ความรู้ในเรื่องราวของชุมชน และถือเป็นแหล่งจุดประกายความใฝ่รู้และสำนึกรักของคนในท้องถิ่นต่อการร่วมกัน จัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

คำสำคัญ : วัตถุทางวัฒนธรรม / สมัยทวารวดีในภูมิภาคตะวันตก / พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่น

DHAWARAWADI HISTORY IN WESTERN THAILAND: A STUDY THROUGH
MUSEUM OBJECTS AT WATDONGSAK MUSEUM, KANCHANABURI
PROVINCE.

SARENA JUNTEERA 5136862 LCCU/M

M.A. (CULTURE AND DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SOMJAI DUMRONGSAKUL, Ph.D.,
NARONG ARDSAMITTI, Ph.D.

ABSTRACT

The objective of this study is to present the telling of a story and the creation of content for a museum exhibition. This presentation will serve as a model for an exhibition at Wat Dong Sak museum and as the basic of a future museum exhibition. This study is qualitative research which is composed of documentary and field research of archeological objects, as well as interviews the museum's officers, and an expert in the field of Dhawarawadi history and archeology for the purpose of analyzing aspects of Dhawarawadi history and the cultural context of Phong Toek city from archeological objects. History can be interpreted from the knowledge of archeological objects to be the content of story telling for museum's exhibition. After that, the data will be analyzed and compared with exhibitions at other well-known museums. Then, those synthesized data will be used to create a model of the Wat Dong Sak Museum exhibition.

The result of this study should enable cultural objects at Phong Toek to convey the history and importance of Phong Toek city during Dhawarawadi times, and reflect its outstanding identity and the role it played as not only a port for commercial communication with external communities, but also its role as one of the important Buddhist cities in the Dhawarawadi period. Thus, the model of Wat Dong Sak museum exhibition can be compared with Jan Sane Museum and Phra Pathom Jedhi National Museum in Nakhon Pathom Province, in being an important museum that emphasizes the presentation of history through content from within the community displayed in the form of archeological objects that indicate the direction of the exhibition story. Besides that, it also serves as a learning source about and for the community to present its past, present, and future. Furthermore, it is a place of edutainment for people, including as a place to gain knowledge and sense of belonging for local people to manage the cultural resource of the community.

KEY WORDS: CULTURAL OBJECTS/DHAWARAWADI HISTORY IN WESTERN
THAILAND/LOCAL MUSEUM

134 pages